

mentováno. Možná i proto, že se jeho cesty několikrát protnuly s putováním mnohem známějšího leteckého esa, s devíti doloženými sestřely dlouhou dobu neúspěšnějšího válečného letce české národnosti, Otto Jindry (*18. 3. 1886 Chlumec-Pilařov u Třeboně, †2. 5. 1932 Praha). Spolu byli již v prvním roce Velké války, 14. listopadu 1914, sestřeleni kulometnou palbou jízdního oddílu na ruské frontě v prostoru Królik Polski jihovýchodně od Dukly. Za řízením neozbrojeného výzvědného dvouplošníku Albatros B I číslo 14 (později 21 – 14), který vzlétl z polního letiště u vesničky Brekov na Slovensku, seděl tehdejší poručík v záloze Max Hesse, dekorovaný krátce před událostí – 31. října 1914 – nově zřízeným odznakem polního pilota. Tomu se obratným manévrováním podařilo i s těžce poškozeným strojem nouzově přistát na nepřátelském území. Oba členové posádky, pilot i pozorovatel, zázrakem vyvázli jen s několika lehkými škrábanci. Celkem rychle zjistili, že opětovný vzlet letadla se 180 průstřely je zcela vyloučen. Demontovali tedy nejdůležitější přístroje a havarovaný letoun zapálili, aby se nestal kořistí nepřítele. Po několika dnech na útěku náročným karpatským terénem se jim podařilo odvážně překročit linii fronty a vrátit se k vlastním jednotkám. Za tento husarský kousek byli oba vyznamenáni.

Brzy na to se pod Jindrovým velením u Flik 1 (Fliegerkompanie = letecká rota) zapsal Hesse do historie jako jeden z průkopníků používání radiového spojení k navádění dělostřelecké palby. První palubní radiostanici přivezl na polní letiště Flik 1 v Brzesku (dnes Jasień Brzeski) na haličské frontě sám velitel rakousko-uherského letectva, chorvatský důstojník Emil Uzelac (26. 8. 1867 – 7. 1. 1954), pozdější zakladatel vzdušných sil Jugoslávie a Svobodného Chorvatska. Poprvé ji v boji použili nadporučík Max Hesse a nadporučík Ludwig Dumbacher se strojem Albatros B I číslo 07 (později 21 – 07) nazvaným MUZZL v lednu 1915 při úspěšném dělostřeleckém ostřelování obrany železničního uzlu u Tarnová baterií čtyř těžkých moždířů zn. Škoda ráže 305 a 420 mm dislokovaných v prostoru Biadolín Radłowski. Po rozpadu ruské fronty byl Otto Jindra na počátku roku 1918 jmenován velitelem letecké skupiny Fliegergruppe G v Aviano u Prodenone na piavské frontě. Jedně z pěti jemu podřízených bombardovacích rot Flik 102 G Aviano velel v hodnosti kapitána Max Hesse, v té době již jeden ze služebně nejstarších důstojníků rakousko-uherského letectva.

Zrekapitulujme si jednotky, hodnosti a funkce, kterými prošel: Flik 1 – nadporučík v záloze, Flik 18 – nadporučík v záloze, šéfpilot, tj. zástupce velitele setniny, Flik 102 G – rytmistr (kapitán) v záloze, komandant (velitel) a nakonec Fliegergruppe G – se stejnou hodností velitel celé skupiny. Na záložního důstojníka jezdeckta poměrně slušná letecká kariéra. Po skončení I. světové války opouštěl armádu jako rytíř řádu Železné koruny 3. třídy s vojenskou dekorací, nositel vojenského záslužného kříže 3. třídy s vojenskou dekorací, stříbrné a bronzové vojenské záslužné

Albatros B I od Flik 1 při startu na neidentifikovaném polním letišti na ruské frontě

medaile *Signum laudis*, vojenského kříže císaře Karla I. a již zmíněného odznaku polního pilota.

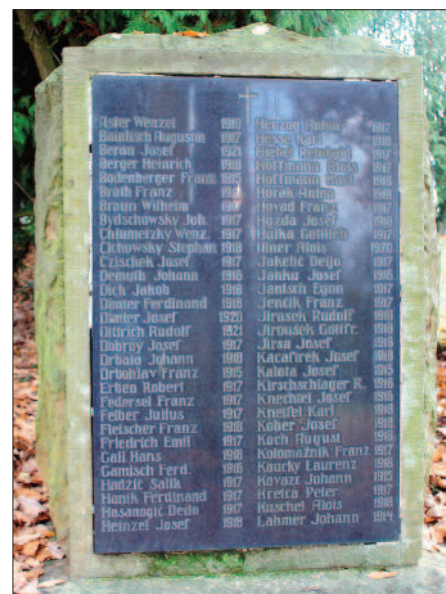
Není bez zajímavosti, že v letectvu rakousko-uherské armády sloužil jako letecký pozorovatel i Maxův mladší bratr Karel, narozený rovněž ve Slaném 12. února 1892. Ten ve školním roce 1909/10 odmaturoval na gymnáziu v Hostinném. Původně sloužil u haličského hulánského regimentu č. 6 císaře Josefa II., odkud později přešel k letectvu. Jako záložní nadporučík získal 30. června 1917 odznak leteckého pozorovatele. Létal u Flik 28 na Isonze, ale i 101 G a 102 G, kde působil také jeho bratr Max. Padl v posledním roce I. světové války. V kronice města Trutnova jeho jméno na seznamu padlých sice chybí, ale na pomníku od sochaře Emila Schwantnera na trutnovském hřbitově je uveden s rokem úmrtí 1918. Zda měla pilotní průkaz i jejich sestra Alice (*15. 3. 1889), prodaná za Ernesta Stephana (*19. 10. 1882) z Hostinného, není známo.

Poslední zjištěná trvalá adresa Maxe Hesse, v té době stále ještě svobodného, je z roku 1934 v rodinné vile napsané od roku 1900 na jeho ovdovělou matku v Trutnově na Horním Předměstí 117 v Rokytnické ulici číslo 16 (dnes se ulice jmenuje Úpická a v budově je krajská hygienická stanice). Podle jeho čsl. pasu číslo 1339, vystaveného 2. prosince 1931 československým konzulátem v Linci, byl však od 12. března 1932 přechodně hlášen v Lambachu v Horním Rakousku. Skutečnost, že všichni tři sourozenci, slánská rodáci, měli podle tehdy platných zákonů jako domovskou obec (po otci) zapsanu Olomouc a řada dalších neklamných indicí může – jistě pravidelným čtenářům časopisu KRKONOŠE – JIZERSKÉ HORY ledacos napovědět. Rozluštění lze najít v článku *Objevení pana Hirsche* v čísle 7 z roku 1998. Náš muž, nesoucí křestní jméno po svém vlastním otci, slánském strojírenském podnikateli a dárci boudy Maxovky na hřeben Rýchor, se opravdu narodil jako Maximilian Hirsch! Když se jeho otec

v létě 1898 zastřelil, prodala Marie Hirschová za 350 000 zlatých veškerý majetek ve Slaném a v roce 1899 si i s dětmi změnila jméno na Hesse, podle příjmení své matky za svobodna. (Před dvanácti lety, když jsem připravoval článek o Maxi Hirschovi starším, jsem se bláhově domníval, že se znovu vdala – pozn. aut.). Od roku 1900 už byli všichni trvale hlášeni v Trutnově. Závěrečná životní kapitola zajímavé postavy z našeho regionu Maxe Hirsche-Hesse je zatím zastřena závojem tajemství.

Antonín Tichý

Za nezištné poskytnutí odborných informací a fotodokumentace děkuji panu Jiřímu Rajlichovi

Detail pomníku se jmény padlých v I. světové válce na hřbitově v Trutnově (foto Lenka Mykasová)